

İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMLARININ ETKİLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELERİ (BOLU İLİ ÖRNEĞİ)

PERCEPTIONS OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN RELATION TO THE EFFECTS OF INSERVICE TRAINING (INSET) PROGRAMS
(A CASE STUDY: BOLU)

Yrd. Doç. Dr. Şenay Sezgin Nartgün*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ilköğretim okulu öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına ilişkin görüşlerinin neler olduğunu belirlemektir. Bu çalışmanın örneklemini (n=44) Bolu ili merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışma ile ilgili niteliksel veriler, ilköğretim öğretmenleri ile yapılan görüşme yoluyla 2005-2006 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Çalışma sırasında ilköğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında edindikleri meslekleri ile ilgili bilgi beceri ve davranışları kullanmaları ve sınıf içi faaliyetlerinde uygulayıp uygulayamadıklarına ilişkin etkilerini araştırmacı tarafından incelenmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda ilköğretim okulu öğretmenleri hizmetiçi eğitim programlarının yararlı ve gerekli olduğunu, hizmetiçi eğitim programlarının uygulanması sırasında bazı problemlerle karşılaştıklarını (materyal eksikliği, zamanlama gibi...), programın bitiminde kendilerini gelişmiş hissettiklerini, ancak sınıf içi faaliyetlerde edindiklerini uygularken bazı sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen Değişimi, Öğretmen Gelişimi, Hizmetiçi Eğitim Programları, Hizmetiçi Eğitim Programlarının Etkililiği

Abstract

The aim of this study is to identify the perceptions of primary school teachers with respect to the in-service training programs. During the study, qualitative data were collected through interviews held with primary school teachers during the fall semester of 2005-2006 academic year. The subjects (n=44) of this study were primary school teachers who were teaching at various primary schools located in the

* Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

city center of Bolu. The results of interviews indicated that the teachers believed in the necessity and usefulness of in-service training programs. They stated that during the application of the programs there arose some problems (time of the program, lack of materials), though they felt that they had developed themselves when the program was over. However, they had some problems related to the application of the acquired skills at their daily classroom activities.

Key Words: Teacher Change, Teacher Development, In Service Training (INSET) Programs, The Effectiveness of INSET programs

GİRİŞ

Günümüzde bilim, teknoloji, ekonomi ve diğer alanlarda meydana gelen hızlı değişmelerin ve gelişmelerin sonucunda bireyler mesleklerini icra ederlerken, kendilerini hem bireysel olarak hem de mesleklerinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışlar bakımından geliştirmeleri ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bilir (2004) çağımızda teknolojik, ekonomik ve sosyal gelişmelerin insan yaşamını etkilediğini, bu gelişmelerin sonucunda bilginin kısa bir zaman dilimi içerisinde üretilip ve ürün olarak insanların hizmetine sunulması sonucunda bireylerin hizmet öncesinde kazandıkları bilgi, beceri ve tutumların yetersiz kaldığını ve bireylerin içinde yaşadıkları topluma uyum sağlayabilmeleri ve kendilerinden beklenen rollerin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirebilmeleri ve gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanabilmeleri için hizmetiçi yetiştirilmelerinin gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda toplumdaki diğer bireyler gibi öğretmenlerin de toplumdaki bu değişim ve gelişime paralel olarak kendilerini hem bireysel olarak hem de mesleki açıdan geliştirmeleri, konu alanları ile ilgili yenilikleri takip etmeleri, mesleklerinin gerektirdiği bilgi, beceri tutumları kazanmaları için hizmetiçi eğitim programlarına katılmaları gerektiğini söylemek mümkündür.

Hizmet içi eğitim her meslek için gerekli olup ancak öğretmenlik mesleği için ayrı bir önemi olduğu tartışılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir ülkenin yeni nesillerini yaratan, verimli, yapıcı birer meslek sahibi; ülkesine karşı sorumluluk bilinci gelişmiş vatandaşlar yetiştirmek zorunluluğunda olan öğretmenler kendilerini sürekli yenilemeli günün değişen koşullarına ayak uydurmalıdır. Bu nedenle Özyürek (1981)'in ve Tekin ve Ayas (2005)'in ifade ettikleri gibi öğretmenlerin kendilerini mesleki bakımdan geliştirebilmeleri için düzenlenecek hizmetiçi eğitim programları sistemli, fonksiyonel, etkin olarak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Ancak planlanan ve uygulanan hizmetiçi eğitimler her zaman amacına hizmet etmeyebilmektedir. Zaman zaman sorunlarla karşı karşıya kalındığında hizmet içi eğitim programları gözden geçirilmeli ve gerekirse yeniden düzenlenmelidir. Tekin

ve Ayas (2005)'ın araştırmasına katılan öğretmenler Hizmetiçi eğitimin başlama saati ile ilgili sorunlar olduğunu ifade etmişler ancak Milli Eğitim Bakanlığının Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği (md.27, 8 nisan 1995 tarih 22252 sayılı Resmi Gazete), HİE faaliyetlerinin eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde planlanması öngörülmektedir. Tekin ve Ayas (2005) tarafından değerlendirilmesi yapılan kurs bu yönetmeliğe uygun olarak mesai sonrası yapılmasına rağmen bu seferde kursiyer öğretmenlerden tarafından yapılmıştır. Bu seferde yorgunluk gibi çeşitli bahaneler öne sürülerek zamanlama ile ilgili sorunlar olarak bildirilmiştir. Lambert (1988), hizmet içi eğitim programlarının, kursiyerlerin hem katılımlarını ve hem de onların bilgi, beceri ve tutumlarının güçlendirilmesini sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirterek, kursiyer öğretmenlerin çeşitli şekillerde programlara katılımları sağlandığında, öğretmenlerin kendileri, meslekleri hakkındaki düşüncelerinin değişeceğini, daha sonraki zamanlarda yeni hizmet içi eğitim programlarının düzenleyicileri olarak rollerini yeniden tanımlayabileceklerini ifade ederek kursiyer öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının çeşitli aşamalarına katılmalarının önemini vurgulamıştır. Esu (1991) ise, kursiyer öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının planlaması aşamasına katılımlarının sağlanmasının önemini altını çizerek hizmet içi eğitim programlarındaki en iyi uygulamanın kursiyer öğretmenlerin yeni kazanımlarını gerçek sınıf ortamlarında hizmet içi eğitim programları sırasında öğrendikleri yenilikleri uygularken karşılaşılabilecekleri muhtemel problemleri tahmin ederek, hizmet içi eğitim programlarının planlanması aşamasına katılımlarının sağlanması gerektiğini belirtmektedir.

Locke (1985) hizmet içi eğitim programlarının etkililiğinin sağlanmasında kursiyer öğretmenlerin programlarla ilgili karar verme aşamalarına katılmalarının cesaretlendirilmelerine bağlı olduğunu belirtmiş ve kursiyer öğretmenlerin programlarla ilgili karar verme aşamalarına katılmalarının cesaretlendirilmelerinin kursiyer öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarına karşı olumlu tutum geliştirmelerinin bir şekli olduğunu vurgulamıştır. Bu şekilde Locke (1985), kursiyer öğretmenlerin sınıf içi faaliyetlerinde, hizmet içi eğitim programları sırasında sınıf içi faaliyetleri ile tutarlılık gösteren eğitsel faaliyetlerin geliştirilmesine katılımları için cesaretlendirildiklerinden daha etkili ve yeterli olacaklarını belirtmektedir. Lieberman (1995), ise kursiyerlerin hizmet içi eğitim programlarının çeşitli aşamalarına katılımları ile ilgili olarak kursiyerlerin bir öğrenici veya bir katılımcı olarak katılımlarının sağlanmasının yeni bilgilerin daha iyi öğrenilmesini sağlayacağını ve böylece teorik bilgi ile teorik bilginin uygulaması arasındaki ilişkisinin daha rahat kurulabileceğini ve belki de en önemlisinin bu gibi faaliyetlerin kursiyer öğretmenlerin bireysel mesleki öğrenmeleri ile okul ve sonuçta toplumun öğrenmesini ve gelişmesini sağlayıcı nitelikte olduğunu vurgulamaktadır.

Konu alanı ile ilgili literatür incelendiğinde [Anonymous (2005), Levenon ve diğerleri (2004), Mittag ve diğerleri (2004), Morrow ve Casey (2004), Özen ve Nartgün'ün (2005), Tekin ve Ayas (2005), Timmerman (2004), Timperley ve Phillips (2003)] hizmetiçi eğitim programlarının hem öğretmenler açısından hem de öğrenciler açısından olumlu sonuçlarını görmek mümkündür. Anonymous (2005) New Jersey şehrinin merkezinde bulunan ortaokullarda ve liselerde görevli yetmiş dört fen bilgisi ve teknoloji öğretmenin üç yıl boyunca katıldıkları hizmetiçi eğitim programının sonunda bu okulardaki öğrencilerin fen bilgisi dersindeki başarılarının % 10 oranında arttığını ve buna ilave olarak; 3 yıl süren hizmetiçi eğitim programının bitiminde hazırlanan raporda programın bitiminde programa katılan kursiyer öğretmenlerin eğitim teknolojilerini eğitim programlarına ve ders içi etkinliklerine nasıl entegre edecekleri ile ilgili gerekli bilgi ve becerileri kazanmada başarılı oldukları ve ders içi etkinliklerinde kullandıkları belirtilmektedir. Özen ve Nartgün'ün (2005) çalışmasına katılan ilköğretim okulu öğretmenleri katıldıkları programın bitiminden sonra mesleki bilgilerinde, becerilerinde ve davranışlarında olumlu değişikliklerin olduğunu belirtmektedirler.

Mittag ve diğerleri (2004) MSEC programının sonunda programa katılan matematik öğretmenlerinin matematik dersini yapısalcı eğitime uygun olarak işlediklerinin, öğretmenlerin birbirleri ile matematik konularının öğretimi konusunda fikir alışverişinde bulunarak birbirlerini bilgilendirdikleri ve ilkökul öğretmenlerinin matematik ve fen bilgisi derslerini daha iyi öğretebildiklerini belirtmektedirler. Timmerman (2004) problem çözme ile ilgili yapılan günlük etkinliklerin yazıldığı günlüklerin, yapılandırılmış olarak gerçekleştirilen mülakatların ve grupla yapılan öğretim etkinliklerinin matematik dersinde kullanımından sonra elde edilen sonuçlar ışığında tecrübeli öğretmenlerin bu etkinliklere katılımlarından sonra matematik öğretimine ve öğrenimine ilişkin inançlarının ve bilgilerinin değiştiğini belirtmektedir. Morrow ve Casey (2004) hizmet içi eğitim programından sonra öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenme ortamlarını yeniden düzenledikleri ve derslerinin işlerlerken farklı öğretim yaklaşımlarını, tekniklerini ve metotlarını kullandıklarını belirtmektedirler. Levenon ve diğerleri (2004) fizik öğretmenlerine yönelik olarak hazırlanan ve birbuçuk yıl süren hizmet içi eğitim programının sonunda fizik öğretmenlerine fizik dersi deneyleri ile ilgili düşünceleri ve inançlarının belirlenmesi için uygulanan anketin sonuçları hizmetiçi eğitim programına katılan fizik öğretmenlerinin yaklaşık olarak %20 sinin fizik öğretmenleri için düzenlenen programın hedefleri doğrultusunda fizik dersi ile ilgili deneyleri daha fazla yaptıklarını ortaya çıkarmıştır.

Ön test ve son test anketlerinden elde edilen sonuçlar ve program bitiminde kursiyer öğretmenlerle yapılan görüşmelerin sonucunda Timperley ve Phillips (2003) kursiyer öğretmenlerin kendi öz yeterliliklerinde ve beklentilerinde belirgin

değişikliklerin olduğunu belirtmektedirler. Başka bir ifade ile Timperley ve Phillips (2003) kursiyer öğretmenlerin okuma parçaları ile ilgili görevleri ve derslerinde işleyecekleri bir okuma parçasını nasıl öğreteceklerine ve derslerini daha farklı olarak nasıl işleyebilecekleri ile ilgili öz yeterlilikleri ile ilgili düşüncelerinde ve kendilerine olan inançlarında ve güvenlerinde belirgin değişikliklerin olduğunu belirtmektedir.

Tüm bu araştırmalar öğretmenliğin sürekli değişimi ve gelişmeyi isteyen ve gerektiren bir meslek olduğunu bize açıkça göstermektedir. Bu ihtiyacın farkında olan Milli Eğitim Bakanlığı ihtiyacı karşılamak için öğretmenlere ve yöneticilere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlemektedir. Bu çerçevede içerisinde bu çalışmanın amacı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına ilişkin görüşlerinin neler olduğunun belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmada görüşme yönteminin kullanılmasının nedeni, konu hakkında ilgili öğretmenlerin birinci kaynak olarak dinlenmesiyle bilgi toplamaya çalışmaktır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Bolu ili merkez ilçede görev yapan ilköğretim okulu öğretmenleri oluşturmuştur. Bolu ilinden rastgele seçilen 12 ilköğretim okulundan 44 öğretmene uygulanmış olup seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın amacı doğrultusunda Özen ve Nartgün (2005) tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerini almaya yönelik 25 sorudan meydana gelmektedir. Görüşmeler araştırmacı tarafından görüşmeyi gönüllü olarak kabul eden ilköğretim okulu öğretmenleriyle yapılmıştır.

Bu çalışma ile ilgili veriler 2005-2006 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi ve sürekli karşılaştırma teknikleri kullanılmıştır. Merriam (1998) tarafından belirtildiğine göre, tüm nitel veri analizi işlemleri aslında içerik analizi anlamına gelmekte olduğunu belirtmektedir. Yarı yapılandırılmış sorulara verilen cevaplar ve cevapların içeriğine göre önce anlamlı gruplar haline getirilmiş daha sonra da tablolara dönüştürülerek her madde için verilen cevap sayısı ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği için triangulation (Üçleme) yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 85). Özen ve Nartgün (2005) tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış ölçeğin geliştirilme aşamaları şöyledir: Konu alanı ile ilgili literatürün (Paykoç ve Schorn, 1993; Taymaz, 1997) taranması yoluyla elde edilen veriler, görüşme formu haline dönüştürüldükten sonra Eğitim Bilimleri alanında uzman, üniversite öğretim üyelerinin (eğitim bilimleri alanından 8 kişi) görüşlerine sunulmuş ve görüşleri doğrultusunda tekrar düzenlenmiştir. Oluşturulan görüşme formu eğitim bilimlerinin çeşitli alanlarında yüksek lisans yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler literatür ile karşılaştırılarak doğruluğu kontrol edilmiştir. Daha sonra araştırmaya konu olan okul öğretmenleri ile oluşturulan plan çerçevesinde görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler tekrar literatürle karşılaştırılmıştır.

BULGULAR

Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan görüşmecilere ilişkin kişisel bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

Çizelge 1: Görüşmecilerin kişisel özellikleri

Cinsiyet		Branş		Mesleki Kıdem (Yıl olarak)					Lisansüstü Eğitim		
Kadın	Erkek	Sınıf Ö.	Branş Ö.	0-5	6-10	11-15	16-20	21 +	Yok	Y.Lisans	Doktora
23	21	30	14	10	15	6	5	8	37	7	---

Araştırmaya katılanların 21'i erkek, 23'ü kadındır. Deneklerden 30'u sınıf öğretmeni 14'ü branş öğretmenidir. Mesleki kıdemleri 0-5 yıl olan 10 kişi, 6-10 yıl olan 15 kişi, 11-15 olan 6 kişi, 16-20 olan 5 kişi, 21 ve üstü olan 8 kişidir. Deneklerin 37'sinin lisansüstü eğitim almadığı 7'sinin yüksek lisans mezunu olduğu, hiç doktora yapan olmadığı görülmüştür.

Alt Problemlere İlişkin Bulgular

1. HİZMETİÇİ EĞİTİM PROGRAMLARI HAKKINDAKİ GENEL GÖRÜŞLERİNİZ NELERDİR?

	%	f
Hizmetiçi eğitim yararlı ve gerekli	29,5	13
Hizmetiçi eğitim yararlı değil ve yetersiz	20,5	9

Katılımcılara hizmetiçi eğitim programları hakkındaki genel görüşleri sorulduğunda %29,5'i yararlı ve gerekli, % 20,5'i yararlı değil ve yetersiz yanıtını vermiştir. Bunların yanında hizmetiçi eğitimlerin amacına uygun gerçekleşmediğini genellikle teorik bilgi verildiği uygulamanın az olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimle ilgili olarak şu görüşleri "eğitimler düz anlatım şeklinde ve daha çok konunun tarihçesi, özelliği ve yapılması gerekenler anlatılmakta ancak anlatılanların gerçekleştirilebileceği ortam okullarda genelde bulunmuyor" şeklindedir. Anlatılanlar genelde bilinenin ötesine geçirmiyor. Eğitimler daha çok sınıf içi uygulamalara yönelik olmalıdır. Üstelik HİE'ye katılacakların seçiminde de tutarlı davranılmıyor, ihtiyaçlar gözönünde bulundurulmuyor. Bu eğitimlere katılımda gönüllülük esasına dikkat edilmelidir.

Hizmetiçi eğitim verenler her zaman alan uzmanları arasından seçilmiyor. Bu da eğitimin niteliğini düşürüyor. Hizmetiçi eğitimler çok planlı programlı yapılmıyor ve düzenlenirken sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin ihtiyaçlarının farklı olduğu zaman zaman unutuluyor.

2. DAHA ÖNCE KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARINA KATILMA SEBEPLERİNİZ NELERDİR?

	%	f
Kendini mesleki bakımdan geliştirmek	75,0	33
Mecbur tutulma	45,5	20
Statü değişikliği	2,3	1
Öğrencilerime faydalı olmak	2,3	1
Hiçbir hizmet içi eğitime katılmadım	2,3	1

Katılımcıların hizmetiçi eğitime katılma sebepleri arasında sırasıyla kendini mesleki bakımdan geliştirmek (%75), hizmetiçi eğitimlere katılmaya mecbur edilmek (% 45,5), sonrasında statü değişikliği olması (%2,3), öğrencilerine daha faydalı olabilmek (%2,3) gelmektedir. Deneklerden bir tanesi ise hiçbir hizmetiçi eğitime katılmamıştır.

3. SİZDEN BİR HİZMET İÇİ EĞİTİM PROGRAMINA KATILMANIZ İSTENİRSE (KATILIP KATILMAMA KARARI SİZE BIRAKILIRSA) YENİDEN KATILIR MISINIZ?

	%	f
Katılıyorum	63,6	28
Katılmam	11,4	5
Kursu verecek kişi ya da kurumuna göre karar veririm	9,1	4
İçeriğine göre tercih yaparım	22,7	10

Katılımcıların %63,6'sı tekrar bir hizmet içi eğitim yapılırsa kesinlikle katılmak istediklerini çünkü kendilerini geliştirmek için çok fazla imkanlarının olmadıklarını ifade etmişlerdir. % 9,12'si kursu verecek kişiye ya da kurumuna göre katılıp katılmayacaklarına karar vereceğini, %22,7'si ise içeriğine göre karar vereceklerini ifade etmişlerdir. Diğer yandan % 11,4'ü ise hizmetiçi eğitim programlarına katılmayacaklarını belirtmişlerdir.

4. HİE PROGRAMLARI OLDUĞUNU NASIL ÖĞRENDİNİZ?

	%	f
Yönetici duyurusu	56,8	25
Resmi yazı	61,4	27
Arkadaşlardan	13,6	6
Gönüllü	6,8	3

Öğretmenler hizmet içi eğitim programlarından çeşitli şekillerde haberdar olmaktadır. Bu programlardan % 56,8'i yönetici duyurusu ile % 61,4'ü resmi yazı ile %13,6'sı arkadaşları yoluyla haberdar olmaktadır. Bunlardan %6,3'ü hizmetiçi eğitim programlarına katılmaya gönüllü olmuştur.

5. HİZMETİÇİ EĞİTİMİN SİZE SAĞLADIĞI FAYDALAR NELERDİR?

	%	f
Yararı yok	18,2	8
Yararlı oldu	22,7	10
Kurslar yeterli bilgi vermiyor	2,3	1
Yeterince planlı, programlı değil	4,5	2
Uygulama boyutu yok	4,5	2
Teorik bilgi içeriyor	2,3	1
Sınıf içi uygulamalarda faydalı oluyor	68,2	30
Kendimi geliştiriyorum	2,3	1
Mesleğimi daha bilinçli yapıyorum	2,3	1
Sınıf içi uygulamalarda kullanmak güç	4,5	2
Zamanına göre faydası değişiyor	2,3	1

“Hizmet içi eğitimin katılanlara sağladığı faydalar nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin %68,2’si sınıf içi uygulamalarda faydalı oluyor, %22,7’si yararı oldu, % 18,2 yararı yok şeklinde ifade etmiştir. Hatta bir öğretmen “ Öğrenme bir süreçtir. İnsan her yaşta öğrenir. Her yenilikten bir cümle dahi öğrenip onu uygulamak insanı mutlu eder” sözüyle HİE’nin faydalı olduğunu ortaya koymuştur.

UYGULAMA BOYUTU İLE İLGİLİ

6. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ İSMİ VE AMACI İLE İÇERİĞİ TUTARLI MIYDI?

	%	f
Tutarlı	70,5	31
Tutarlı değil	9,1	4
Hatırlamıyor	2,3	1
Yorum yok	2,3	1

Denekler katıldıkları “hizmetiçi eğitim programlarının ismi ve amacı ile içeriği tutarlı mıydı?” sorusuna %70,5’i evet tutarlıydı, %9,1’i tutarlı değildi, %2,3’ü hatırlamıyorum diye cevaplamış, %2,3’ü bu soruyla ilgili olarak yorum yapmamıştır. Bunun yanında katıldıkları hizmetiçi eğitim programının amacına ulaştığını düşünen 21 kişiye karşılık 8 kişi bu programın amacına ulaşmadığını bilgilerin çok teorik olduğunu, bazı bilgilerin gerekli olmadığını ifade etmiştir.

7. DAHA ÖNCE KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ OLUMLU YANLARI NELERDİR?

	%	f
Olumluydu	4,5	2
Teorik bilginin hatırlanması ve geliştirilmesi	25	11
Kendine olan güveninin artması	4,5	2
Kendini geliştirme	31,8	14
Pratik çözüm yollarının bulunması ve uygulamaya dönük olması	25	11
Fikir alışverişinde bulunma	11,4	5

Daha önce katıldıkları HİE programlarının olumlu yanlarının neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımına bakıldığında % 31,8’i Hİ eğitimlerle kendimi geliştirdim, % 25’i teorik bilginin hatırlanmasına ve geliştirilmesine faydalı olduğunu, % 25’i sınıf içi uygulamalarda pratik çözüm yollarının öğrenildiği görülmüştür.

8. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ EKSİK YANLARI NELERDİR?

	%	f
Zamanlaması iyi değil	52,3	23
Yeme-içme ve barınmanın planlanmaması	34,1	15
HİE’yi verenlerin hazırlıklarının tam olmaması ve dersteki sunumlarının yetersizliği	9,1	4
Kursun ve ders sürelerinin yetersizliği	6,8	3
Program sırasında uygulamanın az olması	13,6	6
Fiziki imkanların yetersizliği	22,7	10
Teknoloji yetersiz, ve teknolojiyi sadece dersi veren kullanıyor	18,2	8
Ulaşım imkanları yetersiz	6,8	3
Ders yapılan mekanların ders için uygun olmaması	2,3	1

Öğretmenler katıldıkları HİE programlarının, zamanlamasının iyi olmadığını (%52,3), yeme-içme ve barınma ihtiyaçlarının iyi planlanamamasının sorun olduğu (%34,1), fiziki imkanların yetersiz olduğu (%22,7), eğitim teknolojisi imkanlarının yetersiz olması ve sadece dersi verenler tarafından kullanılması (%18,2) ile ilgili konuların eksik yanları olarak görüş bildirdikleri görülmüştür. Yapılan Hizmetiçi eğitimlerin okul çıkışlarında ya da ders saatlerinde yapılıyor olması zamanlama ile ilgili sorunları gözönüne seriyor. Bu sorunlara rağmen şehir içinde yapılanlarda pek sorun gözükmemekte, buralardakilerde fiziki ve teknolojik imkanlar daha yeterli gözükmektedir şeklinde dört kişi görüş bildirmiştir. Bununla beraber iki kişi de katıldıkları hizmetiçi eğitim programının zamanlamasının iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

9. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ SINIF İÇİ UYGULAMALARINIZA YÖNELİK FAALİYETLER VAR MIYDI?

	%	f
Evet, vardı	38,6	17
Hayır, yoktu	27,3	12
Yeterli değil	22,7	10
Görüş bildirmeyen	11,4	5

Öğretmenlerin katıldıkları hizmetiçi eğitim programlarının % 38,6'sında sınıf içi uygulamalarına ilişkin faaliyetlerin olduğu, %27,3'ünde olmadığı ve %22,7'sinde ise bu faaliyetlerin yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. % 11,4'ü herhangi bir görüş bildirmemiştir.

10. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARDA SİZİN SINIF İÇİ UYGULAMALARINIZDA KARŞILAŞTIĞINIZ SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN PRATİK YOLLAR ÖNERİLDİ Mİ?

	%	f
Pratik yollar önerildi	22,7	10
Pratik yollar önerilmedi	50	22
Bazılarında önerildi	11,4	5
Görüş bildirmeyen	15,9	7

Öğretmenlerin %22,7'si katıldıkları hizmetiçi eğitim programlarında sınıf içi uygulamalarında karşılaştıkları sorunların çözümü için pratik yolların önerildiğini, buna karşılık % 50'si pratik yolların önerilmediğini % 11,4'ü katıldıkları bazı programlarda pratik yolların önerildiğini bazılarında ise önerilmediğini ifade etmişlerdir.

11. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ SIRASINDAKİ FAALİYETLERE TEORİK Mİ YOKSA UYGULAMAYA DÖNÜK MÜYDÜ?

	%	f
Teorik	77,3	34
Uygulamaya dönük	22,7	10
Hem teorik hem de uygulamaya dönük	9,1	4

Katılımcıların hem uygulamalı hemde teorik kurslara katılmaları sebebi ile farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda katılımcıların % 77,3'ü teorik kurslara katılırken, % 22,7'si sadece uygulamaya yönelik kurslara katılmıştır. Bu katılımcılardan % 9, 1'i hem uygulamalı hemde teorik yönü olan HİE katılmışlardır.

12. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMLARININ GÖREVLİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ NİTELİKLERİ İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?

	%	f
Alanında uzman ve tecrübeli kişiler olmalı	22,7	10
Alanında oldukça yetersiz ve konuya tam hakim olamıyorlar	31,8	14
Üniversiteden gelen akademisyenler olmalı	11,4	5
Mesleki nitelikleri yeterli olmalı	9,1	4
HİE eğitimini müfettişler vermeli	4,5	2
HİE eğitimini müfettişler vermemeli	4,5	2
HİE eğitimini verenler yaratıcı olmalı	2,3	1
Hem başarılı hem de başarısız olanlar vardı ve beklenen seviyede değillerdi	11,4	5
Derse gelenler yaptıkları işi yeterince önemsemiyorlar	18,2	8
Sınıf içi uygulamalarda karşılaştığımız problemlere çözümler üretebilmeliler.	2,3	1

Öğretmenler katıldıkları hizmetiçi eğitim programlarında görev alan öğretmenlerin alanında yetersiz ve konuya hakim olmadıklarını (% 31,8), buna karşılık alanında uzman ve tecrübeli kişiler olmaları gerektiği (% 22,7), yaptıkları işi yeterince önemsemedikleri (%18,2) ve üniversiteden gelen akademisyenlerin dersi vermesi gerektiği (%11,4) ile aralarında hem başarılı hem de başarısız olanlar ile beklenen seviyede olmayanların da eğitmen olarak bu kurslarda ders verdiği (11,4) şeklinde görüş bildirmektedirler.

HİE'YE KATILAN ÖĞRETMENLERİN OKULUNDAKİ MESLEKİ UYGULAMALARINA ETKİLERİ

13. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMININ BİTİMİNDEN SONRA KENDİNİZİ MESLEKİ BİLGİ, BECERİ VE DAVRANIŞ BAKIMLARINDAN NASIL HİSSETTİNİZ?

	%	f
Kendimi geliştirdim ve öğrendiklerimi sınıf içi uygulamalarımda kullanıyorum	43,2	19
Kendimi çok eksik hissettim	4,5	2
Hiçbir katkı sağlamadı	29,5	13

“Katıldığımız HİE programının bitiminden sonra kendinizi mesleki bilgi, beceri ve davranış bakımlarından nasıl hissettiniz?” sorusuna öğretmenlerin % 43,2’si kendimi geliştirdim ve öğrendiklerimi sınıf içi uygulamalarımda kullanıyorum derken % 4,5’i kendimi çok eksik hissettim, %29,5’i hiçbir katkı sağlamadı diye görüş bildirmiştir.

14. HİE PROGRAMLARINDA ÖĞRENDİKLERİNİZİ SINIF İÇİ UYGULAMALARINIZDA KULLANABİLİYOR MUSUNUZ?

	%	f
Evet	25	11
Hayır	25	11
Bazen	38,6	17
Yorum yapmayan	11,4	5

Öğretmenlerin % 25'i HİE programlarında öğrendiklerinizi sınıf içi uygulamalarında kullanabildiklerini diğer yandan % 25'i kullanamadıklarını % 38,6'sı bazen kullanabildiğini ifade etmişlerdir.

15. KATILDIĞINIZ HİE PROGRAMINDA EDİNDİKLERİNİZİ KENDİ SINIF İÇİ FAALİYETLERİNİZDE KULLANIRKEN KARŞILAŞTIĞINIZ GÜÇLÜKLER?

	%	f
Materyal yetersizliği	20,5	9
Öğretmenlerin öğretim yaptıkları sınıf seviyelerinin farklı olması ve sınıfların kalabalık olması	20,5	9
Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin farklı olması	4,5	2
Görev yapılan okullardaki fiziksel ortamın yetersizliği	4,5	2
Güçlükle karşılaşmadım	9,1	4
Teorik bilgiler pratikte geçerli olmaması	20,5	9
Uygulama yapmak için okul ders saatlerinin yetersiz olması	2,3	1
Okul idaresinin desteğinin olmaması	2,3	1

“Katıldığınız HİE programında edindiklerinizi kendi sınıf içi faaliyetlerinizde kullanırken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” sorusuna öğretmenler % 20,5'i materyal yetersizliği, % 20,5'i teorik bilgiler pratikte geçerli olmaması, % 20,5 öğretmenlerin öğretim yaptıkları sınıf seviyelerinin farklı olması ve sınıfların kalabalık olması şeklinde görüş bildirmişlerdir.

16. HİE PROGRAMLARINA KATILMANIZ OKUL YÖNETİCİLERİNİZ TARAFINDAN NASIL KARŞILANMAKTADIR?

	%	f
Olumlu karşılanmakta	63,6	28
Herhangi bir tepki ile karşılaşmadım	25	11
Çok olumlu değil	2,3	1
Fikir bildirmeyen	9,1	4

“HİE programlarına katılmanız okul yöneticileriniz tarafından nasıl karşılanmaktadır?” sorusuna öğretmenlerin % 63,6’sı olumlu karşılanmakta, % 25’i herhangi bir tepki ile karşılaşmadım, % 2,3’ü çok olumlu değildi şeklinde görüş bildirmişlerdir. % 9,1’i fikir bildirmemiştir.

17. HİE PROGRAMLARINA KATILDIKTAN SONRA OKUL YÖNETİCİLERİNİZ TARAFINDAN OKULUNUZDA BİR SEMİNER, WORKSHOP, KONFERANS GİBİ ETKİNLİKLERE KONUŞMACI OLARAK KATILMANIZ İÇİN FIRSAT VERİLMEKTE MİDİR?

	%	f
Evet	20,5	9
Hayır	54,5	24
Henüz böyle bir fırsat verilmedi ama istenilirse engellenilmez	15,9	7
Yorum yapmayan	9,1	4

“HİE sonrasında okul yöneticileri tarafından okulunuzda bir seminer, workshop, konferans gibi etkinliklere konuşmacı olarak katılmanız için fırsat verilmekte midir?” sorusuna öğretmenlerin % 54,5’ hayır verilmemektedir, % 20,5’i evet verilmektedir, % 15,9’u henüz böyle bir fırsat verilmedi ama istenirse verilebilir şeklinde görüş bildirirken % 9,1’i yorum yapmamıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada katılımcıların % 29,5’i hizmet içi eğitim programlarının yararlı ve gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Şen (2001) ve Seferoğlu (2001)’nin bulguları ve Eroğlu (2005) ve Çelik (2005) katıldıkları program ile ilgili ifadeleri bu çalışmadaki katılımcıların ifadelerini destekler niteliktedir. Şen (2001) öğretmenlerin ve yöneticilerin çoğunluğunun meslekleri ile ilgili olarak sürekli hizmetiçi eğitim gereksinimi duyduklarını belirtmektedirler. Seferoğlu (2001) katılımcılar hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin kendi öğretim becerilerini geliştirmesi açısından yararlı olduğuna inandıklarını belirtmektedirler. Eroğlu (2005) katıldığı programın faydalı olduğunu ifade etmiştir. Çelik (2005) katıldığı seminerin gerçekten faydalı olduğunu belirtmektedir.

Hizmetiçi eğitim programlarına katılıp katılmama ile ilgili sebepler araştırıldığında kendini geliştirme, mecbur tutulma, statü değişikliği, öğrencilere faydalı olma gibi nedenler katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Seferoğlu

(2001)'nin, Özer (2004)'in ve Özen ve Nartgün (2005)'ün çalışmaları sonucunda buldukları bulguların bu çalışmada elde ettikleri bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile Seferoğlu (2001)'nin çalışmasındaki katılımcıların %81'inin katıldıkları hizmetiçi faaliyetlerinin öğretimle ilgili bilgi becerilerinin ve sınıf içi programlarının çözümünde kendilerini geliştirme açısından yararlı olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca Özer (2004)'in çalışmasının bulgularından biri de öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının mesleki gelişimlerine dönük çeşitli engellerin var olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Özen ve Nartgün (2005)'ün araştırmasındaki öğretmenler kendilerini geliştirmek amacıyla hizmetiçi eğitim programlarına katıldıklarını belirtmektedirler. Aynı zamanda Parlar (2005), Eroğlu (2005), Cengiz (2005)'in ifadeleri de öğretmenlerin gelecekte düzenlenecek olan hizmetiçi eğitim programlarına katılmak istediklerini belirtmekte olup bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Bu çalışmadaki katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde katılımcıların hizmet içi eğitim programlarının düzenlendiğini görev yaptıkları okulların yöneticilerinden, okullarına gönderilen resmi yazılardan, arkadaşlarından duyduklarını ve gönüllü olarak katıldıklarını belirtmektedirler. Bu bulguyu Özen (1999), Kanlı ve Yağbasan (2002), Seferoğlu (2001) ve Özen ve Nartgün(2005) çalışmaları destekler niteliktedir. Özen (1999)'in çalışmasına katılan katılımcılar hizmet içi eğitim programını okullarına gönderilen yazı ile öğrendiklerini belirtmişlerdir. Kanlı ve Yağbasan (2002)'in araştırma bulgularına göre öğretmenlerin % 25,6'sı gönüllü olarak programa katılmış oldukları görülmektedir. Seferoğlu (2001)'nin çalışmasına katılan öğretmenler hizmetiçi eğitim programlarından yönetici duyurusuyla haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Özen ve Nartgün(2005)'ün çalışmalarına katılanların % 11,53'ü hizmetiçi programının olduğunu meslektaşlarından öğrendiklerini belirtmektedirler.

Bu çalışmaya göre hizmet içi eğitimin sağladığı faydalara ilişkin "mesleğimi daha iyi yapıyorum, kendimi geliştiriyorum, sınıf içi uygulamalarda faydalı oluyor." olumlu ifadelerinin yanında " yararı olmadı, planlı programlı değil, uygulama boyutu yok, sınıf içi uygulamalarda kullanmak güç" şeklinde olumsuz ifadelerle de katılımcılar görüş bildirmektedirler. Bu çalışmayı Tekin ve Ayas (2005) ve Özen ve Nartgün (2005)'ün çalışmaları destekler niteliktedir. Tekin ve Ayas (2005) Hizmet içi eğitim programına katılan kimya öğretmenleri kavramsal anlamayı tespit ve kavram öğretimleri hakkında yeni bilgi ve beceriler kazandırdığını öğretim yöntemleri repertuarını geliştirdiği öğrenilen yöntemlerin uygulanmaya başlandığı ifade edilmiştir. Özen ve Nartgün (2005)'ün çalışmasındaki katılımcıların % 34, 61'i katıldıkları programların kendilerini mesleki ve bireysel olarak geliştirdiği ve hem de konuları ile ilgili teorik ve uygulamaya dönük bilgiler edindiklerini belirtmektedirler.

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının içeriği ile amacının ve isminin tutarlı olduğunu belirtmişlerdir. Özen ve Nartgün (2005)'ün araştırmasına katılan öğretmenlerin % 92,30'u da katıldıkları hizmet içi programlarının isminin, programın hedeflerinin programın içeriği ile tutarlı olduğunu belirtmişlerdir. Belirttikleri bu sonucun bu çalışmadan elde edilen bulguyu desteklediği söylenebilir.

Bu çalışma bulguları incelendiğinde kursiyerlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının eksik yönleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde zamanlama, yeme-içme ve barınma ihtiyaçları, fiziki imkanlar ve eğitim teknolojisi imkanları ile ilgili sorunların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu ifadeler konu alanı ile ilgili literatürün; Bozan(2004), Kanlı ve Yağbasan (2002), Tekin ve Ayas (2005), Taymaz (1997) bu çalışmadaki bulguları destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Bozan(2004)'ın elde ettiği bulguların eğitim programları ve kurs merkezleri ile ilgili olduğunu belirtmek mümkündür. Kanlı ve Yağbasan (2002)'in çalışmasındaki bulgular incelendiğinde kursiyerlerin % 80, 8'nin yeme-içme, çalışma ve dinlenme ile ilgili sorunları gündeme getirdikleri ve bu problemi programın uygulama yeri ile ilgili sorunların izlediği görülmektedir. Tekin ve Ayas (2005)'in araştırmasında bazı kursiyerlerin kursun başlama saatinden dolayı kursu düzenli olarak takip edemedikleri ve bu sebeple yeterince yararlanamadıklarını ifade etmektedirler. Taymaz (1997) hizmet içi eğitim programlarında karşılaşılan sorunlardan bazılarını (hizmet içi eğitim etkinliklerinde yararlanılan bina, araç ve gereçlerle ilgili sorunlar, kurumda hizmet içi eğitimin planlanması, eğitim programı hazırlanması ve uygulamasında karşılaşılan sorunlar, hizmetiçi eğitim programlarının uygulama zamanı ve bu alandaki gelişmeler ile ilgili sorunlar, ...) şeklinde sıralamaktadır. Ayrıca Aydın (2005), Cengiz (2005)'in katıldıkları programla ilgili görüşleri Bozan (2004), Kanlı ve Yağbasan (2002), Tekin ve Ayas (2005) çalışmalarını da destekler niteliktedir. Bununla birlikte bu çalışmaya katılan kursiyerlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının olumlu yanları ile ilgili olarak kendilerini geliştirme, pratik çözüm yollarının bulunması ve uygulamaya dönük olması, fikir alışverişinde bulunma gibi olumlu yanlarının bulunduğunu belirttikleri görülmektedir. Bozan (2004)'ün yaptığı araştırmaya katılan kursiyerlerin görüşleri doğrultusunda kursiyerlerin katıldıkları programın olumlu yönlerini mesleki gelişim, programın yapıldığı fiziki ortam, görevli öğretim elemanların nitelikleri başlıkları altında toplamak mümkündür. Bu nedenle bu çalışmayı destekler nitelikte görülmektedir.

Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde kursiyerlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında sınıf içi uygulamalarına yönelik çeşitli faaliyetlerin olduğu bu faaliyetlerle kursiyerlere pratik çözüm yollarının önerildiği ve bu faaliyetlerin daha çok teorik bilgilerin verilmesi şekli olduğu gözlenmektedir. Özen ve Nartgün (2005)'ün çalışmalarına katılan kursiyerler katıldıkları hizmet içi eğitim

programlarında sınıf içi uygulamalarında karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik pratik yolların önerildiği ve bu önerilerin daha çok teori düzeyinde olduğunu belirtmektedirler. Bu bulgununda çalışmayı desteklediğini söylemek mümkündür.

Bu çalışmadan elde edilen bir başka bulgu da hizmet içi eğitim programlarında görevli öğretim elemanlarının mesleki nitelikleri ile ilgilidir. Bu çalışmaya katılan kursiyerler görevli öğretim elemanlarının alanlarında oldukça yetersiz ve konuya tam hakim olmadıklarını bununla birlikte alanında uzman ve tecrübeli üniversiteden gelen akademisyenler olması gerektiği dersle gelenlerin yaptıkları işi yeterince önemsemedikleri hem başarılı hem de başarısız olanların olduğu ve beklenen seviyede olmadıklarını belirttikleri bulunmuştur. Bu bulgular ışığında hizmet içi eğitim programlarında görev alan öğretim elemanlarının hem konu alanı uzmanı akademisyen olması gerektiği (Armutçuoğlu, 1992; Özen, 2004; Parlar, 2005), ve öğretimsel açıdan çeşitli yeterliliklere sahip olmaları gerektiği (Bozan,2004; Özen, 2005; Özen, 1999; Sanko Okulları, 2005) belirtilmekte olup bu bakımdan bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin programın bitiminden sonra kendilerini mesleki bilgi, beceri ve davranış bakımlarından geliştirdikleri ve öğrendiklerini sınıf içi uygulamalarında kullandıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. İlgili literatür (Shepardson et.al., 2002; Shepardson and Harbor, 2004) incelendiğinde kursiyerlerin bu görüşlerinin desteklendiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı hizmetiçi eğitimlerde öğrendiklerini sınıf içi uygulamalarda kullanabiliyorken bir kısmı kullanamamaktadır. Ancak % 38,6'sı bazen kullanabilmektedir. Bunlar materyal eksikliği, sınıfların kalabalık olması ve sınıftaki öğrencilerin seviyelerinin farklı olması, fiziksel ortamın yetersizliği..... gibi nedenlere bağlanmaktadır. İlgili literatür (Kanlı ve Yağbasan, 2002; Özen 2001) incelendiğinde kursiyerlerin bu görüşlerinin desteklendiği söylenebilir.

Hizmetiçi eğitim programlarına katılan öğretmenlerin % 63,6'sı bu programa katılmalarının okul yöneticileri tarafından olumlu karşılandığını belirtmelerine rağmen % 54,5'i hizmet içi eğitim programlarına katıldıktan sonra okul yöneticileri tarafından okullarında seminer workshop, konferans gibi etkinliklere konuşmacı olarak katılmaları için bir fırsat verilmediğini belirtmektedirler. Bu bulgular Özen (1999)'in, Özer (2004)'in ve Şen (2001)'in çalışmalarının bulguları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı ilköğretim okulu öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim programlarına ilişkin görüşlerini almaktır. Bu çerçevede içerisinde bu çalışma sırasında ilköğretim okulu öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programları hakkındaki genel görüşleri (katılma sebepleri, programların duyurulması, ...gibi), programların uygulanmasına ve programlara katılan öğretmenlerin okullarındaki mesleki uygulamalarına olan etkileri incelenmiştir.

Bu çalışma ile ilgili bulgular incelendiğinde öğretmenlerin HİE programlarının yararlı ve gerekli olduğu, katılma sebebi olarak kendilerini mesleki bakımdan geliştirmek, yeniden bir HİE programına katılmak istediklerini katılıp katılmama kararı kendilerine bırakıldığında katılmak istediklerini, HİE programlarının olduğunu okullarına gönderilen resmi yazılardan ve okul yöneticilerinin duyuruları ile öğrendiklerini ve HİE programlarının en çok sınıf içi uygulamalarında faydalı olduğunu belirtmişlerdir. HİE programlarının uygulama boyutu ile ilgili olarak HİE programlarının isminin amacı ve içeriği ile tutarlı olduğu, daha önceki HİE programlarının kendilerini geliştirme açısından olumlu etkilendiklerini, programların zamanlamasının iyi yapılmadığı, katıldıkları HİE programlarında sınıf içi uygulamalara yönelik faaliyetlerin olduğu, sınıf içi uygulamalarda karşılaşılan sorunların çözümü için pratik yolların önerilmediği ve programda verilen bilgilerin daha çok teorik olduğu, katılan görevli öğretim elemanlarının alanlarında oldukça yetersiz ve ilgili konuya tam hakim olamadıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. HİE programlarında edindiklerini okullarındaki mesleki uygulamalarına etkileri bakımından öğretmenlerin HİE bitiminde kendilerini bilgi, beceri ve davranış bakımlarından gelişmiş hissettiklerini, sınıf içi uygulamalarında bazen kullandıklarını, edinilenlerin sınıf içi faaliyetlerinde kullanırken çeşitli sorunlarla karşılaştıkları (materyal, sınıf seviyelerinin farklılığı ve kalabalıklığı ve teorik bilginin pratiğe geçirilememesi bakımlarından güçlüklerle karşılaştıkları) okul yöneticilerinin HİE programlarına katılmalarına konusunda olumlu oldukları ve okul yöneticilerinin HİE programlarına katıldıktan sonra katılan öğretmenleri okullarındaki etkinliklere katılmaları için fırsat verilmediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Öğretmenlere hizmet içi eğitim sonrası bilgilerini aktaracak ortamlar sağlanmalı
2. Hizmetiçi eğitimlerde daha fazla uygulamaya dönük çalışmalar yapılmalı
3. Hizmetiçi eğitimler öncesinde daha uygun bir şekilde plan ve program yapılmalı
4. Hizmetiçi eğitim öncesi ihtiyaç analizi yapılmalı
5. Hizmet içi eğitimin alanında uzman kişiler tarafından verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Anonymous .(2005). Collaborative P.D. Program Improves Science Achievement for N. J. Schools. **T.H.E. Journal**, 32, (8), 14.
- Armutçuoğlu, G. (1992) Hizmetiçi Eğitimde Görev Alan Öğretmenlerde Bulunması Gereken Nitelikler. **Eğitim Dergisi**, 2, (1), 86-117.
- Bilir,M. (2004). İlköğretim Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimi. **Çağdaş Eğitim**, Sayı : 308.Ss: 27-33
- Bozan, M. (2005) Yönetici ve Denetici Yetiştirmede Hizmet içi Eğitimin Yeri: Bir Örnek Olay Çalışması. **Çağdaş Eğitim**, (134), 39-48.
- Cengiz, S. (2005) Sertifika Programına Yönelik Görüş ve Öneriler. **Özel Okullar Birliği Bülteni**, Ocak 2005, (7), 17.
- Çelik, Ö. (2005) Eğitimin Yeni Dinamiği Eğitimde NLP: NLP Seminerine İlişkin Görüşler. **Özel Okullar Birliği Bülteni**, Ocak 2005, (7), 37-38.
- Eroğlu, F. (2005) Sertifika Programına Yönelik Görüş ve Öneriler. **Özel Okullar Birliği Bülteni**, Ocak 2005, (7), 17.
- Esu, A .E. O.(1991). In service Teacher Education in Nigeria: A Case Study. **Journal of Education for Teaching**, 17, (2), 189-201.
- Kanlı, U. ve Yağbasan, R. (2002) 2000 Yılında Ankara'da Fizik Öğretmenleri için Düzenlenen Hizmet içi Eğitim Yaz Kursunun Etkinliği. **Milli Eğitim**, (153-154), 37-47.
- Lambert, L.(1988). Staff Development Redesigned. **Phi Delta Kappan**, 69,(9), 665-668.
- Levonen, J.,Jauhainen, J.,Koponen, I.T. and Kurki-Suonio, K.(2004). Effects of a Long-Term in-Service Training Program on Teachers' Beliefs About the Role of Experiments in Physics Education. **International Journal of Science Education** , 26, (3), 309-328
- Lieberman, A.(1995). Practices That Support Teacher Development". **Phi Delta Kappan**. March. 665-668.
- Locke, W.(1985). Teacher Attitudes Suggest Inservice Programs.(ERIC Document Reproduction Service No. ED 283 785).
- Merriam B. S. (1998). **Qualitative Research and Case Study Applications in Education**. San Francisco: Jossey Bass Publishers, No: 2.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği 8 nisan 1995 tarih 22252 sayılı Resmi Gazete

- Mittag,K.C.,Shoho,A. and Lien,V. (2004). Describing and Evaluating an Exemplary Mathematics Elementary Staff Development Project. **School Science and Mathematics**, 104, (4), 145-154.
- Morrow,L.M. and Casey,H.K.(2004). A professional development project with early literacy teachers : Partners in change. **The Reading Teacher**, 57, (7), 662-669.
- Parlar, H. (2005) Sertifika Programına Yönelik Görüş ve Öneriler. **Özel Okullar Birliği Bülteni**, Ocak 2005, (7), 17.
- Sanko Okulları (2005) Okul Öncesinde Müziğin Yeri. **Özel Okullar Birliği Bülteni**, Ocak 2005, (7), 34-35.
- Seferoğlu, S. S. (2001) Elementary School teachers Perceptions Of Professional Development. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (20), 117-125.
- Shepardson,D.P. and Harbor,J.(2004). ENVISION : The Effectiveness of a Dual-Level Professional Development Model for Changing Teacher Practice. **Environmental Education Research** . 10, (4), 471-492.
- Shepardson, D. P., Harbor,J., Cooper, B. and McDonald, J. (2002). The Impact of a Professional Development Program on Teachers' Understandings about Watersheds, Water Quality, and Stream Monitoring. **The Journal of Environmental Education** . 33, (3), 34-40.
- Şen, S. (2001). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Eğitim Gereksinimlerinin Saptanması ve Hizmet içi Eğitimle Yetiştirilmesi. **X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Abant İzzet Baysal Üniversitesi 7-9 Haziran 2001 (Bildiriler)** III. Cilt Abant İzzet Baysal Üniversitesi Basımevi, Bolu, 1472-1480.
- Özen, R. (1999) Anadolu Liseleri Fen ve Matematik Öğretmenlerinin Genel İngilizce Düzeylerini Geliştirmek için Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Programlarının Etkinliği Üzerine Görüşleri. **Eğitim ve Bilim**, 23, (113), 44-49.
- Özen, R. (2001) Perceptions Of English Language Teachers of Fourt And Fifth Graders At Primary School On Various Dimensions Of Future In-Service Training (INSET) Programs. **Eğitim ve Bilim**, 26, (122), 52-55.
- Özen, R. (2004) Hizmetiçi Eğitim Programlarında Görev Alan Öğretim Elemanlarının yeterliliklerine İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri. Bildiri Özetleri Kitapçığı. **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 06-09 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Malatya**. Ankara: PEGEMA Yayıncılık (Ed. Hakan Atılgan ve İkrım Çınar), 155.

- Özen, R. (2005) Teachers' Perceptions About The Teaching Competencies Of INSET Programs' Instructors. **Eğitim ve Bilim**, 30, (136), 68-76.
- Özen, R. and Nartgün, Ş. S. (2005). Perceptions of primary school teachers in relation to the effects of inservice training programs. Paper presented at the International Conference on the subject of **Lifelong Learning In The Balkans : A Historical Context and Current Trends**" held in 1st - 3rd , July,2005, at Belgrade, Serbia Montenegro.
- Özer, B. (2004) Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitimi: Katılma Durumları, Beklentileri ve Engelleri. Bildiri Özetleri Kitapçığı. **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 06-09 Temmuz 2004** İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Malatya. Ankara: PEGEMA Yayıncılık (Ed. Hakan Atılğan ve İkrım Çınar), 68-69
- Özyürek, L. (1981) **Öğretmenlere Yönelik Hizmet-içi Eğitim Programlarının Etkinliği**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları (102).
- Paykoç, F. and Schorn, F.(1993) **Strengthening Inservice Education for Teachers and Educational Leaders in Türkiye: Final Report**. Turkish National Education Development Project. Ankara: Ministry of National Education.
- Taymaz, H. (1997) **Hizmetiçi Eğitim: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler**. Ankara: TAKAV Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.
- Tekin S. ve Ayas A. (2005) Kimya Öğretmenlerine Yönelik Bir Hizmet İçi Eğitim Kursunun Yansımaları: Akçaabat Örneği. **Milli Eğitim**, (165), 107-123.
- Timmerman, M. A. (2004). The Influence of Three Interventions on Prospective Elementary Teachers' Beliefs About the Knowledge Base Needed for Teaching Mathematics. **School Science and Mathematics**, 104, (8), 369-382.
- Timperley, H. S. and Phillips, G. (2003). Changing and Sustaining Teachers' Expectations Through Professional Development in Literacy" **Teaching and Teacher Education**, 19, (6), 627-641.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.